

Tegnap még hős volt – mától legenda Peter Meusburger professzor emlékezete

A hero yesterday – a legend today Commemorating professor Peter Meusburger

BOTTLIK ZSOLT

BOTTLIK Zsolt: egyetemi docens, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Földrajz- és Földtudományi Intézet 1117 Budapest, Pázmány P. sétány 1/c.; agria@gmx.net; <https://orcid.org/0000-0003-0337-5580>

Zsolt BOTTLIK: *associate professor, Institute of Geography and Earth Sciences, Eötvös Loránd University; Pázmány P. sétány 1/c., H-1117 Budapest, Hungary; agria@gmx.net; <https://orcid.org/0000-0003-0337-5580>*

A címben megfogalmazott gondolat jutott eszembe először 2017. december 19-én kora reggel, amikor hírt kaptunk arról, hogy egy nappal korábban Peter Meusburger professzor, az ELTE geográfus díszdoktora, a Heidelbergi Egyetem Földrajzi Intézetének egykori vezetője, majd professzor emeritusa, az egyetem korábbi rektorhelyettese elhunyt.

Az első megdöbbenésünk után mindannyian egyetértettünk abban, hogy az ELTE társadalomföldrajzosa a legbefolyásosabb külföldi támogatójukat vesztették el. Papíron külföldi, de számunkra nem idegen emberről van szó valójában, hiszen megannyi személyes történet, közös élmény, szakmai és baráti beszélgetés jutott eszünkbe, mivel nem csupán formális, hanem nagyon is élő kollegiális kapcsolat volt a professzor úr és a budapesti társadalomföldrajzi tanácsékek munkatársai között... Bár talán ez érvényes részben vagy egészben a magyar geográfus közösség több más, nem ELTE-s tagjára is.

Peter Meusburger egy kis ausztriai településen, a svájci határ mellett fekvő Lustenauban 1942. március 14-én született; ahogy egyszer említette, a magyar nemzeti ünnep előtt egy nappal. Az egyetemet Innsbruckban végezte, ahol tanulmányainak elvégzése után az oktatás mellett 1968-ban doktori címet szerzett, majd 1980-ban itt habilitált. Ezután került a Heidelbergi Egyetem Földrajzi Intézetének élére, ahol aktív éveinek zömét töltötte. Innen ment nyugdíjba és lett az egyetem professzor emeritusa.

Tudományos munkája során némiképp maga is annak tárgya volt, amikor a vorarlbergi tartományi kormány tanácsadójaként többek között arra kereste a vá-

laszt, hogy miért hagyja el a magasabban kvalifikált lakosság a kis alpesi tartományt. Fő kutatási területe a szociálgeográfia, ezen belül is a „Bildungsgeographie” volt (magyarul oktatásföldrajz vagy inkább „a tudás földrajza”). E kutatási terület diszciplináris elismerésében munkája során elévülhetetlen érdemeket szerzett – sokan őt tartják egyenesen az aldiszciplína németországi megalapítójának.

Munkásságához tartozik az oktatásföldrajz témakörében a magyarországi kérdések vizsgálata is. A rendszerváltástól vizsgálta a magyar gazdaság és társadalom illetén jellemzőit, és folyamatosan végzett egyéb kutatásokat is magyarországi témákban. Több ízben járt tanítványaival Magyarországon tanulmányutak és terepgyakorlatok során, és mindig szerét ejtette, hogy ilyenkor tudományos eredményeiről előadásokat tartson az ELTE-s hallgatónak. Az előadások utáni kötetlen beszélgetések sokunknak jelentettek inspiráló, maradó szakmai élményt. Az általa szervezett, a fiatal kutatónemzedéket megcélzó, nemzetközi vonzású, rendszeres heidelbergi tudományos rendezvényeken – meghívására – minden alkalommal részt vettek az ELTE fiatal oktatói, doktoranduszai, doktorjelöltjei is. De mindig számíthattunk ötleteire, tanácsaira – szinte azonnal válaszolt az e-mailekre –, legyen szó egy ajánlólevélről, egy motivációs levél vagy egy egész ösztöndíj szövegének nyelvi korrektúrájáról... Talán ezért is lehetett 2010-től egyetemünk első, haláláig egyetlen geográfus díszdoktora. De hogy Peter Meusburger nemcsak az ELTE társadalom-földrajzosainak tiszteletét váltotta ki, az is bizonyítja, hogy a Magyar Földrajzi Társaság tiszteleti tagsággal és Lóczy Lajos-emlékéremmel tüntette ki. Emellett a Tér és Társadalom szerkesztőbizottságának is aktív tagja volt.

A munka mellett nagy jazzrajongó volt, feleségével táncolni járt és kötetlen, nem szigorúan szakmai beszélgetéseinknek az egykor szebb napokat megélt közép-európai labdarúgás ügyes-bajos dolgai is közös témái voltak. 2016 nyarán, amikor a magyar 11 legyőzte Bordeaux-ban az osztrák válogatottat, a sajnálkozó, csipkelődő e-mailemre, miszerint nem akartuk elrontani az estét, ennyit válaszolt: „Semmi gond, hiszen az osztrákok kiesésével ő még szoríthat a német csapatnak, és így nekünk sem érnek véget az izgalmak...” – Őt ismerve még az sem elképzelhetetlen, hogy épp ezért a magyar csapatnak szurkolt... De értünk, geográfusokért egészen biztosan.

Peter Meusburger széles körben, több szempontból tiszteletre méltó személyének megítélése már 2017. december 18-a előtt is egyértelmű volt, 2018. január 12-én a Heidelberg Neuenheim városrészében található St. Raphael templom gyászoló tömegében azonban végérvényesen biztossá vált számunkra is, hogy emlékét nagyon sokan még sokáig őrizni fogják...

Úgy hiszem, egyetérthetünk Gyuris Ferenc kollégánk, a professzor úr egykori doktoranduszának gondolataival: „sokunknak kötődnek hozzá olyan emlékei, amelyeket magyarországi perspektívából szuperlatívuszokban szoktunk megfogalmazni. Mostantól nehezebb lesz elmagyarázni másoknak, hogy ezeket a történeteket nem szoktuk kiszínezni, hanem ő tényleg egyedülálló jelenség volt a szó legnemesebb értelmében...”